

**Analiza i informacija o trenutnom stanju investicija i kapitalnih projekata u
Brčko distriktu**

Banja Luka, novembar 2018.

DOKUMENT SAČINILI
mr Miloš Grujić
dr Saša Stevanović, FRM

Sadržaj

Analiza i informacija o trenutnom stanju investicija i kapitalnih projekata u Brčko distriktu	1
Sadržaj	2
Popis tabela	2
Popis grafikona.....	2
Makroekonomska pozicija	3
Fiskalna pozicija.....	4
Investicije	7
Baza investicija i projekata	8
Upravljanje sredstvima.....	14
Preporuke	16

Popis tabela

Tabela 1. Izvori ekonomskog rasta Brčko distrikta.....	4
Table 2. Fiskalna pozicija Brčko distrikta.....	5
Tabela 3. Investicije Brčko Distrikt 2012-2017	7
Tabela 4. Baza podataka investicija po iznosima, odjeljenjima i godinama.....	9
Tabela 5. Pregled investicija za koje nije poznata trenutna faza.....	10
Tabela 6. Pregled broja projekata u određenoj fazi po odjeljenjima.....	12
Tabela 7. Pregled broja projekata u određenoj fazi po odjeljenjima.....	13
Tabela 8. Prikaz prinosa na dužničke hartije od vrijednosti za određen period.....	15
Tabela 9. Prikaz prinosa na dužničke hartije od vrijednosti na određen datum.....	16

Popis grafikona

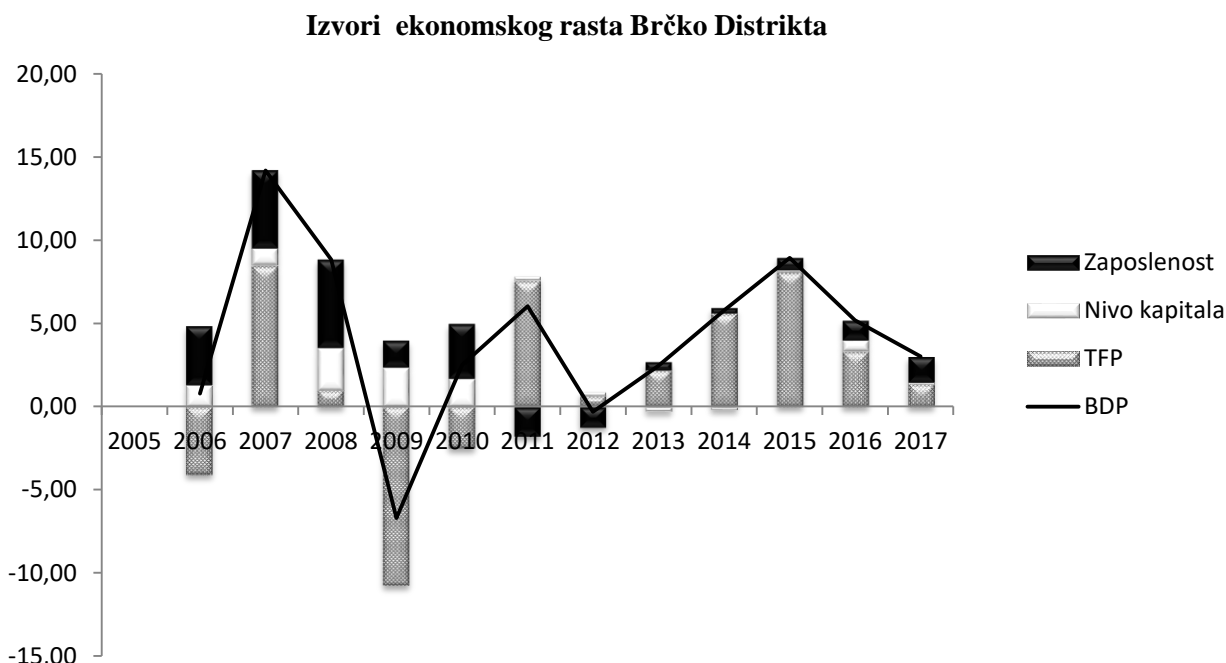
Grafik 1. Proizvodna funkcija Brčko Distrikta	3
Grafik 2. Neto nabavka nefinansijskih sredstava Brčko Distrikta	6
Grafik 3. Neto nabavka nefinansijskih sredstava Brčko Distrikta	6
Grafik 4. Učešće rashoda zarada zaposlenih u ukupnim budžetskim rashodima.....	7
Grafik 5. Investicije - Brčko distrikt	8
Grafik 6. Kriva prinosa na Banjalulkoj berzi	15
Grafik 7. Investicije - Brčko distrikt	16

Makroekonomska pozicija

Prosječni rast BDP-a Brčko Distrikta u periodu 2005-2017 iznosio je 4,22%. Dva puta je zabilježen pad BDP u 2012 i 2009. U prosjeku se godišnje kreira 340 radnih mjesta. Godine 2011 i 2012 su godine kada je bilo smanjenje nezaposlenosti za 426 i 285 radnih mjesta respektivno. Nezaposlenost iz godine u godinu pada izuzev 2012 i 2013 godine kada je povećan za 443 i 226 respektivno. Plate su rasle u prosjeku za 1,83%. Rast plata nije praćen rastom produktivnosti – što ostavlja prostor za definisanje mjera u svrhu povećanja plata. Prema ovom pokazatelju Brčko Distrikt je jedinstven u BiH. Većinom rast plata je veći od rasta produktivnosti. Ovaj nedostatak se reflektuje na životni standard i ličnu potrošnju.

U nastavku ćemo prikazati proizvodnu funkciju Brčko Distrikta.

Grafik 1. Proizvodna funkcija Brčko Distrikta

Izvor: Kalkulacije autora

Navedeni grafik ukazuje na činjenicu da je najveći dio rasta zasnovan na ukupnoj faktorskoj produktivnosti (TFP – Total factor productivity). Odnosno mali je uticaj investicija i zaposlenosti. Povećanje faktorske produktivnosti u odsustvu investicija može biti objašnjeno eksternim uticajima usljed odsustva domaćih mjera i politika. U prethodne četiri godine 2014-2017. ostvaren je ekonomski rast u nominalnom iznosu od 5,73% u prosijeku od toga je učešće faktorske produktivnosti 4,59% zaposlenosti 0,95%, a investicija tj povećanje kapitala 0,18%

Tabela 1. Izvori ekonomskog rasta Brčko distrikta

Godina	BDP	TFP	Nivo kapitala	Zaposlenost
2014.	5,78	5,61	-0,15	0,32
2015.	8,95	8,07	0,11	0,76
2016.	5,19	3,32	0,66	1,21
2017.	3,00	1,38	0,10	1,53

Izvor: Kalkulacije autora

Fiskalna pozicija

Fiskalna pozicija Brčko distrikta predstavlja najbolju fiskalnu poziciju u U Bosni i Hercegovini. U periodu 2005 do 2017 opšti bilans je u proseku iznosio 29,6 miliona KM. Primarni bilans 30,2 miliona KM. Rast Budžetskih prihoda je u prosjeku iznosio 3,63% dok je rast budžet rashoda iznosio 2,44%. Rashodi kamata su gotovo zanemarljivi i imaju trend pada u periodu 2015-2017. Ukupno je prikupljeno više prihoda nego ostvarenih rashoda u periodu 2005 do 2017 godine u iznosu od 384,9 miliona KM. U periodu 2016 do 2017 ostvareno je više prihoda nego rashoda u iznosu od 100 miliona KM. U prethodne dvije godine prikupljena je trećina više prikupljenih sredstava u posmatranom periodu od 13 godina. **Ovo je rezultat kvazi automatskog stabilizatora, odnosno kontrolom rashoda uz istovremenom povećanje prihoda.**

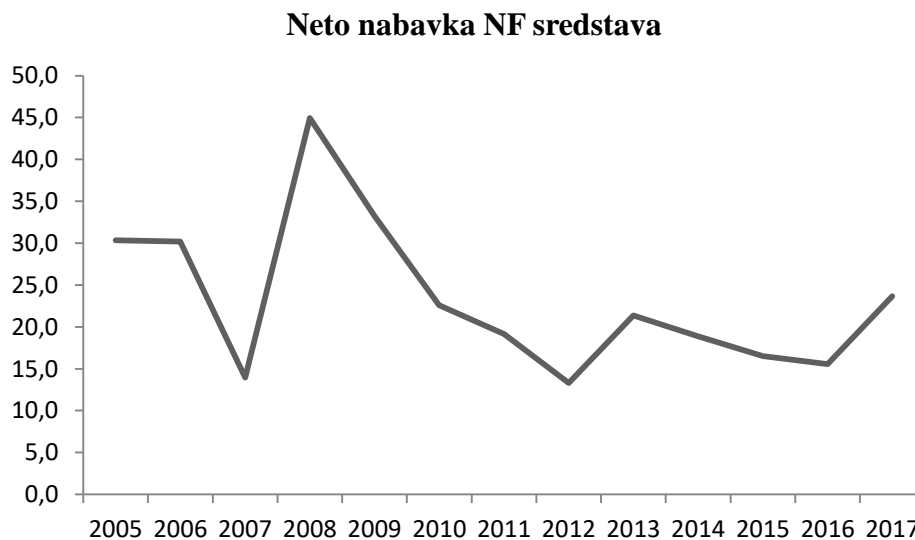
Table 2. Fiskalna pozicija Brčko distrikta

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1 PRIHODI	178.7	201.0	241.5	236.6	210.9	235.7	237.4	246.1	232.6	223.7	232.0	248.5	263.8
11 Porezi	124.7	139.2	160.1	174.8	149.3	165.8	169.3	172.7	169.2	171.6	182.7	189.4	200.3
12 Socijalni doprinosi	16.3	18.1	20.8	23.8	26.1	34.5	34.5	35.5	35.7	35.1	36.1	36.9	40.1
13 Grantovi	1.0	0.7	0.2	0.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.4	0.2	0.1	0.1
14 Ostali prihodi	36.6	43.0	60.5	38.0	35.4	35.3	33.6	37.8	27.7	16.6	13.0	22.1	23.3
2 RASHODI	162.6	174.3	197.5	184.5	189.9	200.4	209.1	215.5	219.2	219.0	220.1	198.6	212.8
21 Nadoknada zaposlenima	58.1	66.2	69.7	70.0	75.0	80.3	79.7	81.7	75.5	66.1	64.0	64.6	68.0
22 Korišćenje roba i usluga	70.7	73.5	92.6	78.7	75.0	72.2	75.8	74.4	66.3	69.7	66.4	62.3	66.6
23 Amotrizacija	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 Kamata	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.5	0.4	1.2	1.2	1.8	0.8	0.7
25 Subvencije	0.0	0.0	14.1	1.4	0.9	3.8	9.1	11.4	20.9	23.2	23.0	17.5	25.4
26 Grantovi	0.7	0.7	0.7	0.9	0.8	0.2	0.1	0.1	1.5	0.2	0.4	0.6	0.2
27 Socijalna davanja	27.0	30.1	13.6	28.7	32.1	37.0	34.6	38.0	38.7	44.9	48.3	36.2	36.6
28 Ostali troškovi	6.1	3.8	6.7	4.7	6.0	6.7	9.4	9.5	15.1	13.7	16.2	16.5	15.2
Bruto operativni bilans (1-2+23)	16.1	26.6	44.0	52.2	21.0	35.3	28.2	30.6	13.4	4.7	11.9	49.8	51.0
TRANSAKCIJE U NEFINANSIJSKIM SREDSTVIMA	30.3	30.2	13.9	44.9	33.2	22.6	19.2	13.3	21.4	18.9	16.5	15.6	23.7
TRANSAKCIJE U NEFINANSIJSKIM SREDSTVIMA	30.3	30.2	13.9	44.9	33.2	22.6	19.2	13.3	21.4	18.9	16.5	15.6	23.7
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1-2-31)	-14.2	-3.6	30.1	7.2	-12.2	12.7	9.1	17.3	-7.9	-14.2	-4.6	34.3	27.3
TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM SREDSTVIMA	-14.2	-3.6	30.1	7.2	-12.2	12.7	9.0	18.5	-8.2	-9.4	-24.7	44.5	11.5
32 Neto nabavka finansijskih sredstava [321+322+323]	-17.6	0.3	43.0	13.3	18.2	14.0	13.9	12.4	-18.5	-13.1	-26.7	40.4	23.7
33 Neto nabavka obaveza [331+332]	-3.3	3.8	13.0	6.1	30.4	1.3	4.9	-6.1	-10.4	-3.6	-2.0	-4.2	12.1

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH.

Neto nabavka nefinansijskih sredstava (investicije Brčko Distrikta u stalnu imovinu) iznosili su u periodu 2005 do 2017 godine približno 303 miliona KM. **Pravilo je da se iskoristi intertemporalno budžetsko ograničenje i da javni sektor troši više nego što prikupi. Ovo je pokazatelj problema sa upravljanjem investicijama.**

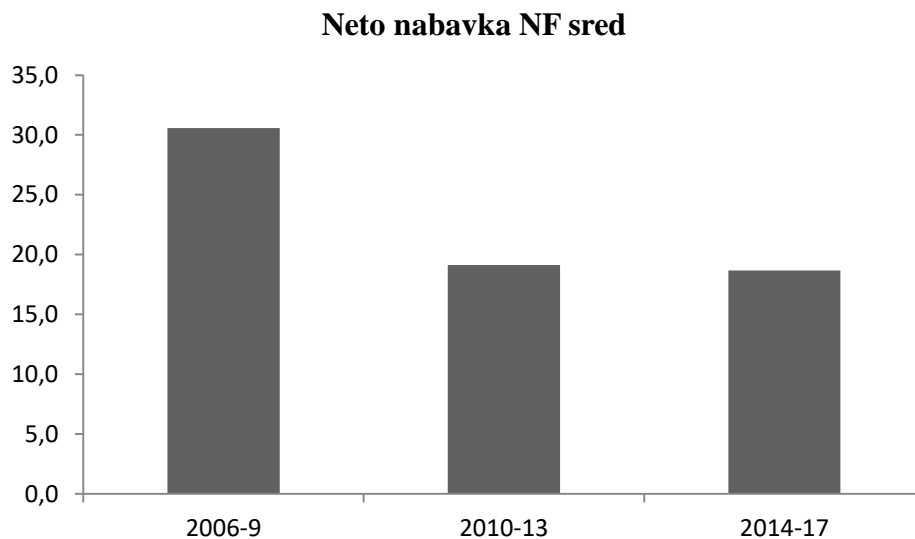
Grafik 2. Neto nabavka nefinansijskih sredstava Brčko Distrikta

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH.

Poslednje četiri godine investicije u stalna sredstva iz budžeta u Brčko Distriktu su oko 18,7 miliona što je pad u odnosu na prethodne četvorogodišnje periode.

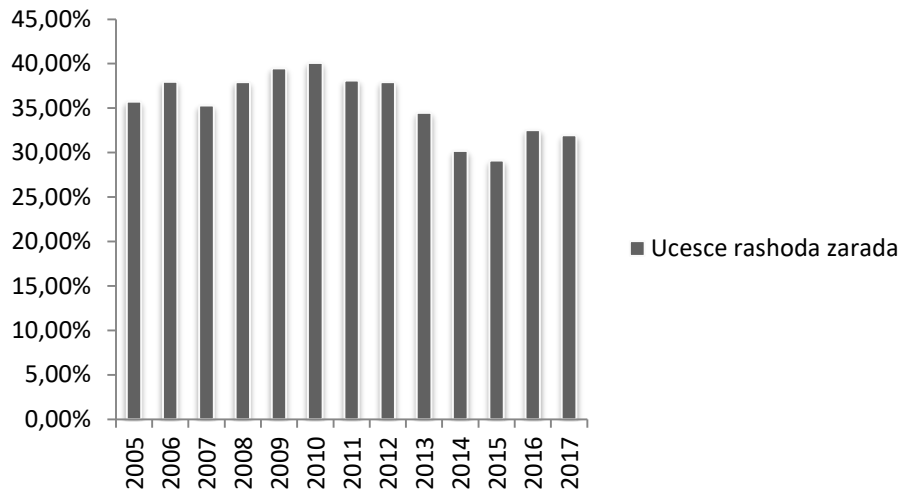
Grafik 3. Neto nabavka nefinansijskih sredstava Brčko Distrikta

Izvor: Kalkulacije autora

Učešće rashoda zarada je ispod referentne vrijednosti (prosjeaka u posmatranom periodu 2005-2017) od 35,44% u ukupnim rashodima. U 2017 godini iznosi 31,94%.

Grafik 4. Učešće rashoda zarada zaposlenih u ukupnim budžetskim rashodima

Izvor: Kalkulacije autora

Investicije

Posmatrajući investicije u Brčko Distriktu u periodu 2012 do 2017 možemo zaključiti nekoliko trendova:

Učešće sredstava iz budžeta u ukupnim investicijama opada. Posmatrajući 2012 godinu ukupno su ostvarene investicije 34 miliona gdje je 16 miliona KM (47%) iz sopstvenih sredstava, krediti 6 miliona KM (17,6%) a budžetska sredstva 10,7 miliona KM (31,7%). U 2017 godini sopstvena sredstva čine 65% krediti 15% i budžetska sredstva 15%. Iako je uočljiv trend rasta investicija sa 34 miliona u 2012. godini na 65 miliona u 2017 godini, **investicije iz budžeta su umanjene za gotovo polovinu.**

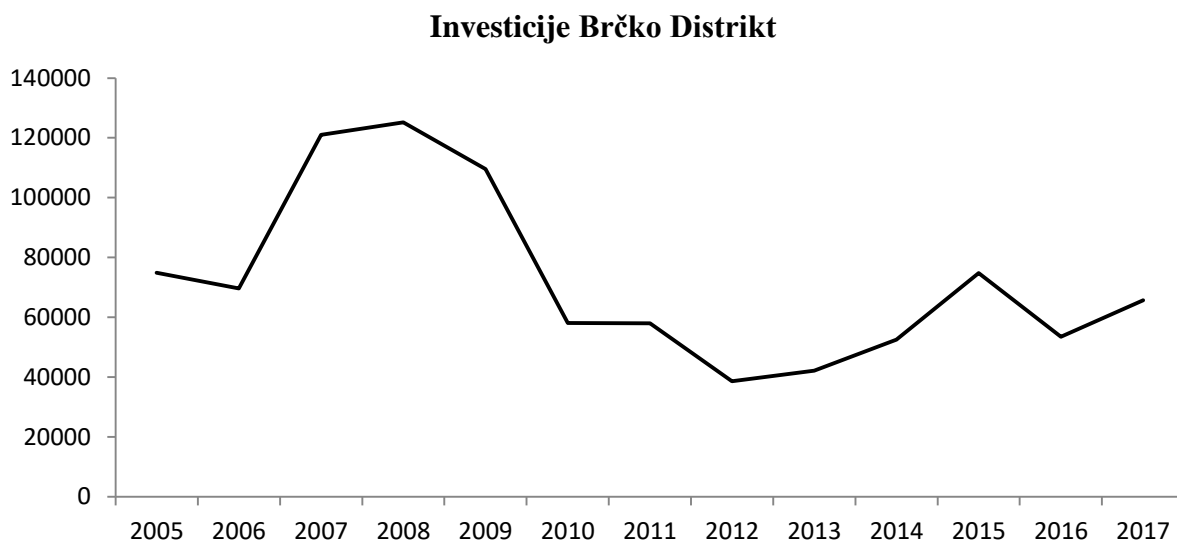
Tabela 3. Investicije Brčko Distrikt 2012-2017

Godina	Iznos u 000	Izvori sredstava			
		Sopstvena	Krediti	Budzet	Ostalo
2012	34,043	47.32%	17.67%	31.70%	3.30%
2013	42,602	50.38%	7.43%	41.91%	0.28%
2014	52,552	37.15%	26.29%	33.08%	3.48%
2015	74,772	59.40%	19.08%	19.71%	1.81%
2016	53,469	50.69%	26.30%	22.44%	0.58%
2017	65,686	65.48%	15.34%	15.12%	4.06%

Izvor: Zavod za statistiku BiH

Za stabilniji ekonomski rast potrebno je veći nivo investicija. Nakon 2009 godine investicije u Brčko Distriktu su zabilježile pad za 50% sa 109 miliona KM koliko su iznosile 2009. godine na 58 miliona da bi nastavile dalji pad. Grafik 3: Investicije u Brčko distriktu u periodu 2005-2017 u 000 KM.

Grafik 5. Investicije - Brčko distrikt

Izvor: Zavod za statistiku BiH

Baza investicija i projekata

Prema podacima koje smo dobili napravili smo primjer za bazu podatak o investicijama i projektima Brčko distrikta.¹ Izdvojili smo zbirne iznose po godinama odobrenja i po odjeljenjima za podatke koje smo dobili. Ilustracije radi, dobili smo prazne tabele za "Odjel za privredni razvoj", "Odjel za prostorno planiranje", " Odjel za raseljena lica". Vjerovanja smo da je sve projekte neophodno sitematizovati na jednoobrazan način jer je iz pregleda baze očigledno da za određen broj projekata nije poznato u kojoj su fazi niti kada su započeti.

¹ Dostava iz Ureda glavnog koordinatora Vlade_Tabela za analizu VR.xlsx

Tabela 4. Baza podatka investicija po iznosima, odjeljenjima i godinama

Fajl	Radni list	Ukupno	2015	2016	2017	2018	2015-2018	?	2014-2017	2014-2016	2014-2017	2015-2017	2015-2018	2015-2016	2014-2018	2016 i 2017 i 2018	2017 i 2018	2016 i 2017
Dostava iz Ureda glavnog koordinatora Vlade, Tabela za analizu VR.xlsx	Komunalni poslovi	15.522.650,26	-	2.606.418,10	7.838.227,49	5.078.004,67												
	Odjel za obrazovanje	4.604.805,52	2.381.000,08	738.000,00	1.485.805,44	-												
	Odjel za poljoprivredu, šumarst	1.587.972,45	-	649.000,00	938.972,45	-												
	Odjel za privredni razvoj, spor	-	-	-	-	-												
	Odjel za komunalne poslove	11.698.432,41	1.934.314,97	2.606.418,10	7.157.699,34	-												
	Odjel za europske integracije	90.000,00	-	-	90.000,00	-												
	Odjel za javne poslove	18.625.874,82	-	4.666.627,47	11.158.444,76	-	2.554.148,49	246.654,10										
	Odjel za javnu sigurnost	1.389.700,00	-	1.209.700,00	180.000,00	-	-	-										
	Odjel za javni registar	-	-	-	-	-												
	Kancelarija za upravljanje javn	7.104.616,33	-	708.892,23	448.809,58	147.000,00	-	-	1.267.797,07	258.383,30	1.267.797,07	1.535.220,11	-	112.000,00	374.267,00	-	-	-
	Odjel za zdravstvo i ostale usl	11.360.323,17	-	933.156,74	3.826.003,87	737.000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.055.147,44	288.196,07	1.520.819,05
	Odjel za prostorno planiranje	-	-	-	-	-												
	Odjel za stručne i administrati	683.385,35	341.763,86	154.224,50	187.396,99	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Odjel za raseljena lica	-	-	-	-	-												
	Direkcija za financije	275.000,00	-	-	275.000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	kapitalni 18.05.2018. - Javni registar.xlsx	1.301.703,86	-	381.500,00	500.203,86	420.000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	UKUPNO	74.244.464,17	4.657.078,91	14.653.937,14	34.086.563,78	6.382.004,67	2.554.148,49	246.654,10	1.267.797,07	258.383,30	1.267.797,07	1.535.220,11	-	112.000,00	374.267,00	4.055.147,44	288.196,07	1.520.819,05

Izvor: Tabela za analizu VR.xlsx

Tabela 5. Pregled investicija za koje nije poznata trenutna faza

Redn i broj	Godin a	Naziv projekta	Raspoloživa sredstva prema budžetu	Odjel	Napomena
120	2017	Rekonstrukcija i sanacija sportskog terena PO Palanka	10.000,00	Odjel za obrazovanje	-
140	2017	Dodatna sredstva za uređenje školskog dvorišta i izgradnja pristupnog puta	4.000,00	Odjel za obrazovanje	-
4	2017	Regulacija potoka Blizne -I faza	500.000,00	Odjel za poljoprivredu, šumarst	-
5	2017	Sanacija i rekonstrukcija nasipa i uređenje korita rijeke Tinje, Teke i Lomnice u MZ Vukšić	200.000,00	Odjel za poljoprivredu, šumarst	-
6	2017	Sanacija oštećenja obala i dna odvodnih kanala i gravitacionog ispusta na ustavi u Vučilovcu-pod komponenta 2A	22.730,84	Odjel za poljoprivredu, šumarst	-
17	2016	Nabavka opreme za Odsjek vodoprivrede (kompjuteri, namještaj i sl.)	3.000,00	Odjel za poljoprivredu, šumarst	-
665	2016	Izg.malog mosta-Izbjeg.naselje prema G.Maoči (Maočka rijeka) MZ Maoča	20.000,00	Odjel za javne poslove	-
669	2016	Riješavanje oborinske odvodnje uz novi put u MZ Palanka- desna strana kod kuće Didić Ismeta	5.000,00	Odjel za javne poslove	-
742	2016	Asfaltiranje puta u zaseoku Mijići širine 3 metra, MZ Gredice 2	20.000,00	Odjel za javne poslove	-
746	2016	Završetak asfaltiranja puta u MZ Slijepčevići, zaseok Mitrovići	7.000,00	Odjel za javne poslove	-
27	2014-2017	Rekonstrukcija objekta MZ Rašljani	150.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Nerješeni imovinsko pravni odnosi
39	2012-2015	Izgradnja parkinga u ulici Braće Ribnikara	5.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Nerješeni imovinsko pravni odnosi
44	2014-2018	Izgradnja spomenika civilnim žrtvama rata	244.267,00	Kancelarija za upravljanje javn	Projekat se neće realizovati. Preusmjeriti sredstva.
52	2016	Ugradnja sprave za vježbanje u gradskom parku	5.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Odbijen zahtjev za lokacijske uslove.
54	2016	Rekonstrukcija objekta "Krsmanovića zadužbina".	78.647,50	Kancelarija za upravljanje javn	Nerješeni imovinsko pravni odnosi
56	2016	Rekonstrukcija prostora "Ficibajer"	135.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Ne maože se raditi dok se ne usvoji regulacioni plan.
65	2015-2017	Nastavak izgradnje terena za male sportove u ulici Nikole Šopa, MZ Gredice	20.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Nije određena lokacija
69	2015-2017	Izgradnja objekta MZ Donji Vukšić	30.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Nerješeni imovinsko pravni odnosi
72	2015-2017	Asfaltiranje prostora u "Š" naselju, Uzunovića 18-20	15.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Projekat je u Odjeljenju za javne poslove
87	2016	Dovršetak kanalizacije između doma i škole u MZ Ražljevo	20.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	Nerješeni imovinsko pravni odnosi
98	2018	Izrada projekta za nov zgradu FZO	20.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	-
99	2018	Asfaltiranje parkinga iza objekta MZ Klanac	20.000,00	Kancelarija za upravljanje javn	-
6	2016	Ionski kromatograf, analizator žive u hrani, frižider za čuvanje vakcina 2 kom.frižider za mikrobiologiju, oprema za mikrobiologiju		Odjel za zdravstvo i ostale usl	Završena nabavka analizatora žive u hrani u iznosu 45.386,64KM. U toku je priprema TD za nabavku frižidera za čuvanje vakcina.
10	2017	Nabavka opreme za digitalnu skopiju		Odjel za zdravstvo i ostale usl	Donesena odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača u iznosu 341.640,00KM. Obustavljen postupak zbog žalbe jednog ponuđača.Vraćeno komisiji na ponovni postupak.
12	2017	Nabavka četiri sanitetska vozila		Odjel za zdravstvo i ostale usl	U toku je procedura nabavke. Otvaranje ponuda završeno 28.03.2018.Odluka i nacrt ugovora dostavljeni Pravobranilaštvu na mišljenje.
14	2017 i 2018	Nabavka body plestimografa		Odjel za zdravstvo i ostale usl	Planirano pokretanje nabavke u junu 2018.
15	2017 i 2018	Nabavka endoskopskog stupa		Odjel za zdravstvo i ostale usl	Urađena TD . Čeka se usvajanje plana nabavke za 2018. i odmah pokretanje procedure nabavke.
20	2017	Atomski spektrofotometar (plamena, grafitna, fias tehnika)		Odjel za zdravstvo i ostale usl	U toku je procedura nabavke. 20.02.2018. otvorene ponude.
21	2017	Nabavka autoklava		Odjel za zdravstvo i ostale usl	U toku potpisivanje ugovora na iznos 19.071,00
22	2017	Nabavka mikroskopa		Odjel za zdravstvo i ostale usl	U toku procedura nabavke. Ponude otvorene

Redn i broj	Godin a	Naziv projekta	Raspoloživa sredstva prema budžetu	Odjel	Napomena
					24.01.2018.godine.Nijedna ponuda nije bila prihvatljiva te donesena odluka o prestanku postupka dodjele ugovora.
26	2017	Oprema za javno zdravstvo (Nadogradnja FID detektora na postojeći plinski kromatograf; analizator natrija u hrani; refraktometar; Elektronske pipete		Odjel za zdravstvo i ostale usl	U toku procedura nabavke. Ponude otvorene 20.02.2018.godine.
6	2017	Monitoring sistema data centra	7.000,00	Odjel za stručne i administrati	Realizacija u 2018
9	2017	Oprema (namještaj, kompj. Opremai ostala uredska oprema	2.230,97	Odjel za stručne i administrati	Realizacija u 2018
11	2015	Izgradnja objekta za potrebe MZ i KUD Ilica	50.000,00	Odjel za stručne i administrati	Nije donesen Regulacioni plan
12	2015	Izgradnja (nadogradnja) objekta MZ Ilica	90.000,00	Odjel za stručne i administrati	Nije donesen Regulacioni plan
21	2016	Uredjenje dvorista MZ Buzekara	10.000,00	Odjel za stručne i administrati	
24	2017	MZ Islamovac	20.000,00	Odjel za stručne i administrati	MZ trazila da se sredstva prumere za vodovod
3	2016	Rekonstrukcija spoja ulica B. Nušića i Klosterske		Odjel za javni registar	Čekaju se ZK Izvatci, pozive Javnim Poslovima za dostavu ZK slali: 1. 19.12.2016. godine 2. 01.02.2017. godine 3. 07.04.2017. godine 4. 03.10.2017.
4	2016	Izgradnja trotoara u MZ Palanka		Odjel za javni registar	Biće urađen čim stigne saglasnost za cijepanje koja je upućena Banci zbog upisane hipoteke.
5	2016	Rekonstrukcija puta u MZ Omerbegovača		Odjel za javni registar	Obavljen je uviđaj na terenu sa detaljnim geodetskim snimanjem postojećih ograda duž trase predmetne saobraćajnice, izvršeno kartiranje snimljenog detalja na važeći DKP, kao i kartiranje eksproprijacije iz projektne dokumentacije. Analizom dobijenih rezultata utvrđeno je da projekat ne odgovara stanju na terenu zbog čega je isti izuzet u svrhu revidiranja.
10	2017	Krak ulice Mladena Maglova MZ S Varoš		Odjel za javni registar	Donošenjem odluke o izradi regulacionog plana Srpska Varoš nastupila zabrana parcelacije i preparcelacije u dijelu za koji se radi izmjena regulacionog plana
11	2017	Izgradnja ulice Bolnička MZ Meraje		Odjel za javni registar	Čeka se odgovor Javnih Poslova da se izjasne o trasi puta pošto trasa prelazi preko objekta
12	2017	Izgradnja ulice Isidora Poljaka		Odjel za javni registar	Čekam odgovor Javnih Poslova da se izjasne o trasi puta pošto trasa prelazi preko objekta
33	2018	Zaseok Zlatići - Rašljani		Odjel za javni registar	Upućen dopis Javnim poslovima da dostave izmijjeni dio projekta kao i obavještenje o obustavljanju eksproprijacije
2	2017	Izgradnja nadstrešnice za smještaj vozila	30.000,00		nije pokrenut
3	2017	Rješavanje vodosnabdjevanja vatrogasnih domova	150.000,00		nije pokrenut

Izvor: Prikaz iz baze

U prethodnoj tabeli dali smo pregled podataka za koje nije poznata trenutna faza.

Za praćenje projekata je bitna sistematizacija baze jer ovakav prikaz daje neralnu sliku o trenutnom stanju investicija. Na primjer, iz Odjel za javne poslove su označavali da je projekat trenutno u svim fazama do faze u kojoj je stvarno.

Tabela 6. Pregled broja projekata u određenoj fazi po odjeljenjima

	Ukupno	Nije pokrenut	Obilazak terena i dogovor sa predstavnikom MZ	Pripremljen projektni zadatak	U toku je izrada IP	Okončana izrada IP	Pribavljeni Lokacijski uslovi	U toku je izrada GP	Okončana izrada GP	U toku je pribavljanje saglasnosti i revizija	Pokrenuta procedura inovinsko-pravnih odnosa	Pribavljeno Odobrenje za gradnje	U proceduri JN za izvođenje radova	U toku je izvođenje radova	Završeno
Odjel za obrazovanje	164	6	-	-	6	-	-	1	-	-	-	2	5	7	137
Odjel za poljoprivredu, šumarst	55	12	-	6	-	2	-	1	7	2	6	5	2	11	1
Odjel za privredni razvoj, spor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odjel za komunalne poslove	2.554	431	310	284	282	233	203	195	185	98	98	78	71	53	33
Odjel za europske integracije	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Odjel za javne poslove	6.744	9	794	779	762	690	676	654	635	603	517	264	236	116	9
Odjel za javnu sigurnost	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Odjel za javni registar	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
Kancelarija za upravljanje javn	643	5	83	73	66	65	55	55	52	44	40	39	37	20	9
Odjel za zdravstvo i ostale usl	26	18	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	4
Odjel za prostorno planiranje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odjel za stručne i administrati	65	24	12	3	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	23
Odjel za raseljena lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Direkcija za financije	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-

Izvor: Prikaz iz baze

Iz prethodnog pregleda proizilazi pregled sredstava angažovanih u određenoj fazi za projekte po odjeljenjima.

Tabela 7. Pregled broja projekata u određenoj fazi po odjeljenjima

	Ukupno	Nije pokrenut	Obilazak terena i dogovor sa predstavnikom MZ	Pripremljen projektni zadatak	U toku je izrada IP	Okončana izrada IP	Pribavljeni Lokacijski uslovi	U toku je izrada GP	Okončana izrada GP	U toku je pribavljanje saglasnosti i revizija	Pokrenuta procedura imovinsko-pravnih odnosa	Pribavljeno Odobrenje za gradnje	U proceduri JN za izvođenje radova	U toku je izvođenje radova	Završeno
Odjel za obrazovanje	4.590.805,52	93.000,00	-	-	259.381,20	-	-	15.000,00	-	-	-	40.658,00	309.947,90	263.432,85	3.609.385,57
Odjel za poljoprivredu, šumarst	459.777,36	3.000,00	-	129.287,16	-	10.000,00	-	10.000,00	98.000,00	53.000,00	48.000,00	65.389,30	25.100,90	18.000,00	-
Odjel za privredni razvoj, spor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odjel za komunalne poslove	68.345.461,01	11.698.432,41	8.357.527,55	7.957.812,02	7.892.812,02	6.391.573,10	5.246.886,85	5.009.946,86	4.713.024,00	2.443.639,13	2.443.639,13	1.864.906,33	1.688.069,02	1.506.539,48	1.130.653,11
Odjel za europske integracije	70.000,00	20.000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50.000,00
Odjel za javne poslove	155.340.038,46	-	-	-	172.000,00	18.149.363,62	18.162.374,82	17.782.037,19	16.676.291,36	16.641.628,99	16.168.291,36	15.613.742,70	14.800.212,37	13.274.083,81	7.900.012,24
Odjel za javnu sigurnost	1.389.700,00	180.000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.209.700,00	-
Odjel za javni registar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kancelarija za upravljanje javn	1.167.000,00	-	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	110.000,00	100.000,00	157.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	-	100.000,00	-
Odjel za zdravstvo i ostale usl	10.104.920,84	9.872.966,49	-	-	-	79.100,01	59.600,00	-	-	-	-	19.633,50	-	-	73.620,84
Odjel za prostorno planiranje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odjel za stručne i administrati	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odjel za raseljena lica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Direkcija za financije	210.000,00	-	-	40.000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	170.000,00	-	-

Izvor: Prikaz iz baze

S ciljem identifikovanja otežavajućih faktora I problema sa kojima se suočavaju odgovorni u odjeljenjima pri realizaciji pojedinačnih projekata potrebno je napraviti određene aktivnosti po sljedećem hodogramu. Iz ovih aktivnosti će proizaći mejsre i rješenja za izmjenu propisa koji predstavljaju smetnju realizaciji investicija i projekata a kao rezultat će nastati Informacija o trenutnom stanju svih investicija i projekata što će olakšati identifikaciju rješenja koja se odnose na korekciju propisa i/li procedura što će dovesti realizacije projekta.

Tabela 8. Primjer hodograma aktivnosti

Aktivnost	Broj dana	Datum
Potrebno je da sva odjeljenja u roku od 15 dana gradonačelniku dostave podatke o investicijama i projektima. Podaci treba da su u tabeli koja sadrži iznos sredstava i budžetsku godinu u kojoj je obezbjeđen novac.	15	8.12.2018
Potrebno je identifikovati otežavajuće faktore i izazove sa kojima se suočavaju odgovorni u odjeljenjima pri realizaciji pojedinačnih projekata.	7	15.12.2018
Identifikovati članove Zakona, podzakonskih akata i propisa koji onemogućavaju proceduru ubrzanje realizacije projekata	7	22.12.2018
Potrebno je predložiti mjere i rješenja za izmjenu propisa koji predstavljaju smetnju realizaciji projekata.	10	1.1.2019
Izraditi zbirnu Informaciju o trenutnom stanju investicija i projekata.	15	16.1.2019
Ponuditi rješenja koja se odnose na korekciju propisa i/li procedura što će dovesti realizacije projekta.	30	15.2.2019
Zadužiti nosioce aktivnosti kapitalnih projekata, da ubuduće izvrše neophodne analize i utvrde sve činjenice koje bi eventualno mogle predstavljati "kočnicu" za realizaciju kapitalnih projekata kako bi se one blagovremeno otklonile s ciljem realizacije planiranih projekata.	0	15.2.2019
Iskazati razlike između kapitalnih prijekata po visini potrebnog novca i roka za njihovu izradu	15	2.3.2019

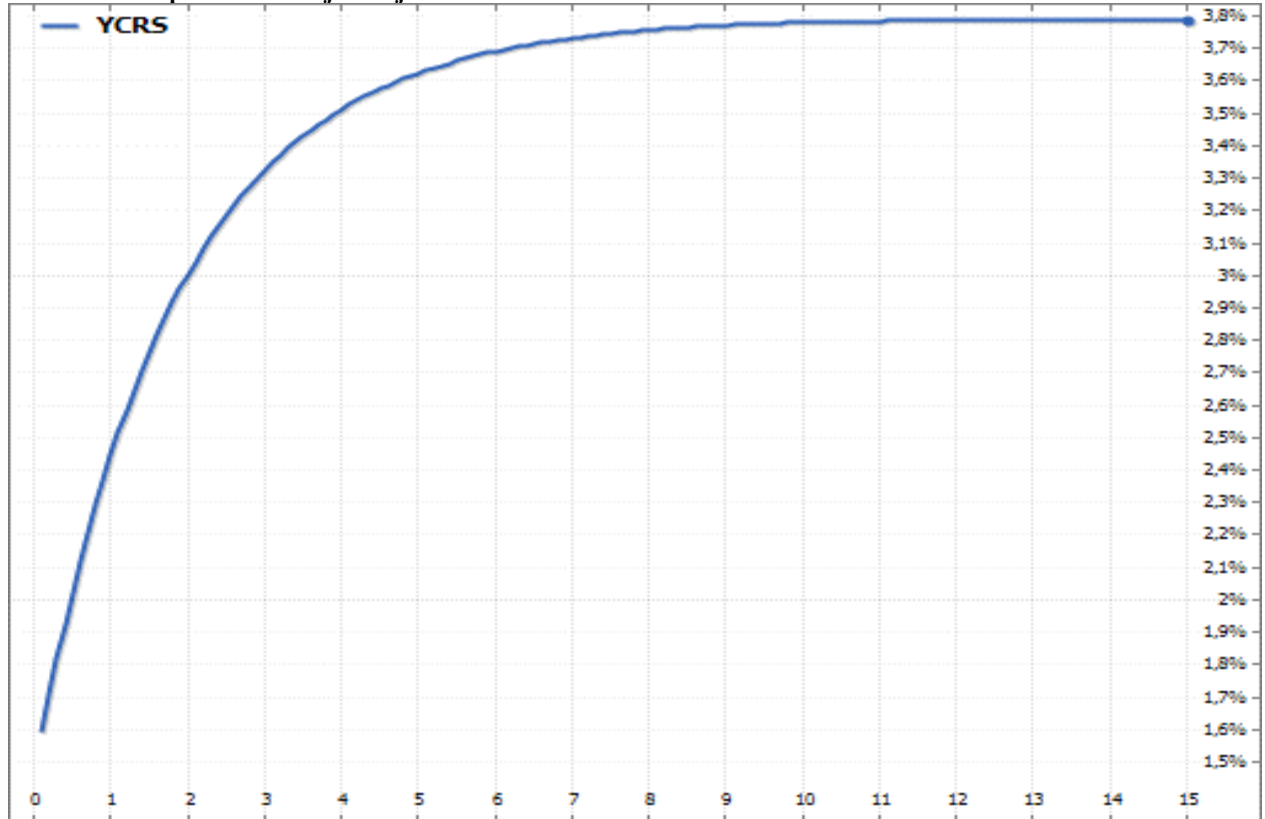
Izvor: Prikaz autora

Upravljanje sredstvima

Raspoloživa i blokirana sredstva dozvoljavaju "upravljanje" novcem. Za prikaz kretanja kamatnih stopa na zaduživanje i depozite poslužićemo se Krivom prinosa.

Kriva prinosa predstavlja grafičku interpretaciju ročne strukture kamatnih stopa kao odnosa između dospijuća kreditnih instrumenata, različitih jedino po dospijeću i njihove stope prinosa po dospijeću. To je instrument koji nam omogućava da se fokusiramo na korektno iskazivanje kamatnog rizika. Kriva prinosa predstavlja analitički instrument, koji nam pruža upotrebljive informacije o kamatnih stopama i komponentama kamatnih stopa, koje tržište nudi. Zbog aktuelnog stanja u domaćoj ekonomiji, prije svega, usljed neefikasnosti i jakog uticaja netržišnih kriterijuma na domaća finansijska tržišta, te prevelike likvidnosti investicionih fondova, banaka i odiguravajućih društava kamatne stioe na depozite i kredite su na rekodno niskim nivoima ali je i indikativnost krive prinosa je značajno smanjena. Ilustracije radi posmatraćemo odnos prinosa i roka do dospijuća dužničkih hartija od vrijednosti Republike Srpske na Banjalučkoj berzi. "Sastav" krive prinosa su obveznice tj. dužničke hartije od vrijednosti Republike Srpske čija je nominalna vrijednost veća od pet miliona KM. Na dan, 31. oktobar 2018. godine kriva izgleda kao na sljedećem grafikonu:

Grafik 6. Kriva prinosa na Banjalulkoj berzi

Izvor: Web sajt Banjalulčke berze

Ugrubo, u tabeli bi ovaj prikaz izgledao kao na sljedećoj tabeli:

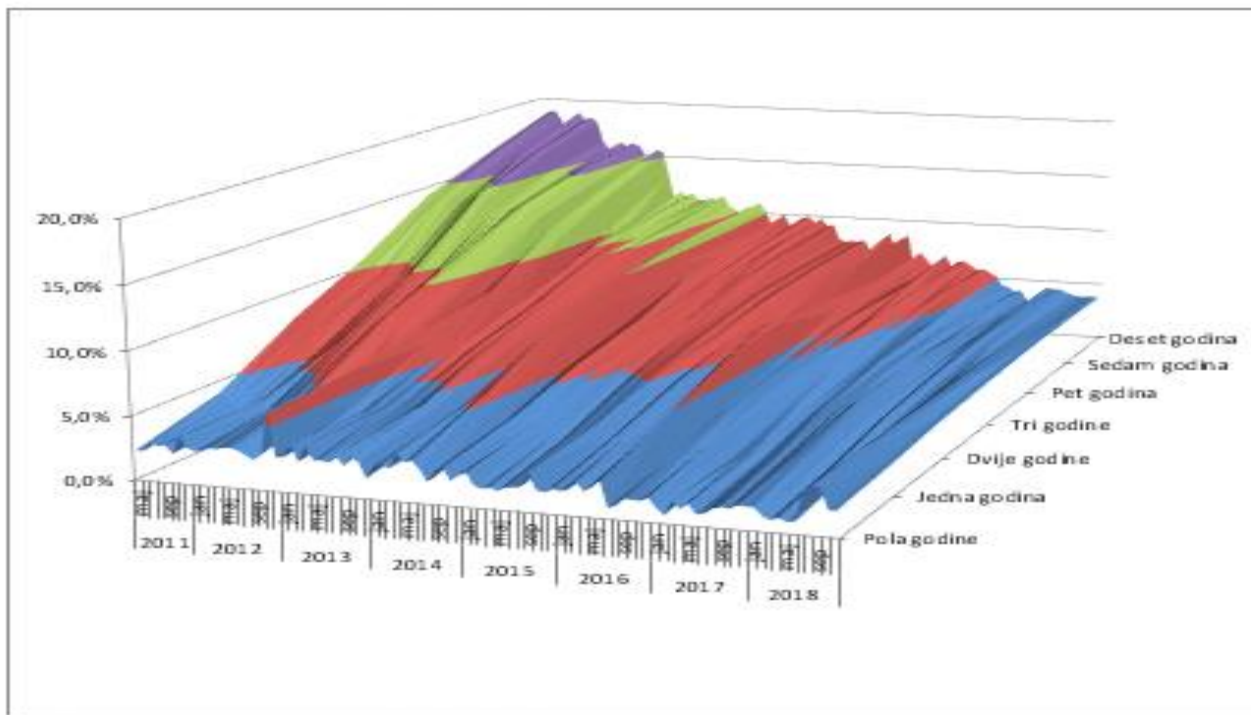
Tabela 9. Prikaz prinosa na dužničke hartije od vrijednosti za određen period

Dospijeće u godinama	Prinos (u %)
1/12 - mjesečni prikaz	1,5713
3/12 - kvartalni prikaz	1,7664
6/12 - polugodišnji prikaz	2,0261
1	2,4466
2	3,0035
4	3,5125
6	3,6912
8	3,7565
10	3,7798
12	3,7863
15	3,7847

Izvor: Web sajt Banjalulčke berze

Kada bismo sve dnevne krive prinosa prikazali trodimenzionalno od 2011. do danas dobili bismo prikaz koji pokazuje trend smanjivanja prinosa na sve dužničke hartije od vrijednosti.

Grafik 7. Investicije - Brčko distrikt

Izvor: Prikaz autora

Ilustracije radi, pokazaćemo kretanje kamatnih stopa po ročnosti na kraju svake godine.

Tabela 10. Prikaz prinosa na dužničke hartije od vrijednosti na određen datum

Rok (u godinama)	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10
31.12.2011	2,86%	3,17%	4,59%	6,36%	8,11%	9,71%	11,11%	12,31%	13,33%	14,19%	14,92%	15,54%	16,07%	16,52%	16,91%	17,24%	17,52%	17,76%	17,97%	18,15%
31.12.2012	2,07%	3,89%	5,13%	6,34%	7,47%	8,53%	9,49%	10,36%	11,14%	11,83%	12,45%	13,00%	13,48%	13,91%	14,28%	14,61%	14,90%	15,15%	15,37%	15,56%
31.12.2013	1,63%	2,73%	3,82%	4,83%	5,73%	6,53%	7,21%	7,79%	8,29%	8,71%	9,06%	9,36%	9,62%	9,83%	10,01%	10,16%	10,28%	10,39%	10,48%	10,55%
31.12.2014	2,40%	3,01%	3,72%	4,45%	5,15%	5,81%	6,41%	6,94%	7,41%	7,82%	8,17%	8,48%	8,74%	8,96%	9,15%	9,32%	9,45%	9,57%	9,67%	9,75%
31.12.2015	1,95%	3,29%	4,21%	4,83%	5,24%	5,50%	5,65%	5,74%	5,78%	5,79%	5,78%	5,75%	5,72%	5,68%	5,65%	5,61%	5,57%	5,54%	5,50%	5,47%
31.12.2016	1,87%	3,06%	3,83%	4,33%	4,67%	4,89%	5,06%	5,17%	5,27%	5,34%	5,40%	5,46%	5,51%	5,55%	5,59%	5,64%	5,68%	5,71%	5,75%	5,79%
31.12.2017	1,80%	2,98%	3,73%	4,18%	4,41%	4,49%	4,49%	4,42%	4,31%	4,18%	4,05%	3,91%	3,77%	3,64%	3,53%	3,42%	3,32%	3,23%	3,15%	3,08%
31.10.2018	2,03%	2,45%	2,76%	3,00%	3,19%	3,32%	3,43%	3,51%	3,58%	3,62%	3,66%	3,69%	3,71%	3,73%	3,75%	3,76%	3,76%	3,77%	3,78%	3,78%

Izvor: Prikaz autora

S obzirom na niske kamatne stope, poželjno je razmotriti restrukturiranje dugova ali uporediti oročavanje u bankama sa ulaganjem u finansijske instrumente. Postoji veliki prostor za oslobađanje dodatnih sredstava za nove projekte i investicije.

Preporuke

- Fiskalna pozicija ostavlja prostor za definisanje fiskalnog pravila kojim će se dio opšteg bilansa izdvajati za sredstva razvoja putem – fonda ili razvojne banke Brčko Distrikta.
- Razvojna banka ili fond profesionalnim pristupom može generisati dodatni leveridž za podršku projektima infrastrukture. Leveridž predstavlja mogućnost dodatnog zaduživanja na već postojeći kapital. Leveridž može biti između dva do pet puta što znači na 100 miliona kapitala

moguće je generisati 200 do 500 miliona dodatnih izvora za investicione projekte. Time će se dati snažan instrument povećanju investicija u narednom periodu.

- Određivanje strateških grana privređivanja koje će biti podržane mjerom sufinansiranja troškova kamata na kredite za privredne subjekte Brčko Distrikta.

- Definirati mjere kojim će se direktno uticati na bolji životni standard – ekspanzivnim fiskalnim politikama, smanjenje pojedinih poreskih opterećenja, većim socijalnim davanjima ili povećanjem plata. Fiskalni prostor postoji za povećanje plata – gdje bi fiskalni impuls iznosi oko 7,5 miliona KM ili povećanje nadoknada zaposlenima oko 11% u bruto iznosu.

- U cilju povećavanja investicija u Brčko Distriktu moguće je kandidovati projekte koji imaju tržišni potencijal putem Globalne infrastrukturne platforme (eng. *Global infrastructure hub*) gdje će se budžetska sredstva i fiskalni prostor kojim raspolaže Distrikt iskoristiti kao mehanizam podrške ovim projektima.

- Prethodna mjera ima za cilj bolju pripremu projekata namjenjenih tržištu, dodatnu ekspertizu i novu tehnologiju koju će donijeti potencijalni partneri.

- S obzirom na to da nisu svi projekti kapitalni, potrebno je razdvojiti projekte po značaju, roku i iznosu. To je prvi korak za izradu baze podataka o investijama i projektima Brčko distrikta.

- S obzirom na niske kamatne stope poželjno je razmotriti restrukturiranje dugova. Ilustracije radi, Grad Banja Luka je u najvećoj finansijskoj operaciji ove vrste koju je izvela neka lokalna samouprava u BiH refinansirao dug od 73 miliona KM na period od 10 godina, pri čemu je ostvario povoljnije kamatne stope nego što se očekivalo - 3,3%. Ovo je omogućilo Gradu da otvori prostor za nove kapitalne investicije. Na tenderu koji je izazvao regionalno zanimanje pobijedio je konzorcij od četiri banke na čijem je čelu bila UniCredit banka Banja Luka

- Sve projekte je neophodno sistematizovati i strukturirati na jednoobrazan način jer je iz pregleda baze očigledno da za određen broj projekata nije poznato u kojoj su fazi niti kada su započeti.

- Izraditi hodogram aktivnosti za identifikovanje smetnji i realizaciju projekata.